

IZAZOVI U POUČAVANJU JEZIKA STRUKE

STRUČNI RAD / PROFESSIONAL PAPER

Elisa Velčić Janjetić

Sveučilište u Rijeci, Tehnički fakultet, Rijeka, Hrvatska
elisavj@riteh.uniri.hr

Petra Švob

Sveučilište u Rijeci, Tehnički fakultet, Rijeka, Hrvatska
petra.svob@riteh.uniri.hr

Sažetak

Ovaj rad bavi se pitanjem značenja i statusa kolegija jezika struke na tercijarnoj razini. Cilj ovoga rada je istražiti koji su izazovi i poteškoće na koje nastavnici jezika struke na visokoškolskim ustanovama nailaze u svome radu, kako se s njima suočavaju te na koji način se ti izazovi danas razlikuju u odnosu na izazove prethodnih godina. Također, cilj rada je dobiti uvid postoji li odgovarajuća podrška i razumijevanje za rad nastavnika jezika struke te koji su izvori njihove motivacije za nastavnu i znanstvenu aktivnost. Metodologija prikupljanja podataka provodi se putem anonimnog online upitnika koji sadrži relevantna pitanja za ovo istraživanje, a usmjerena je na nastavnike jezika struke iz različitih područja i različitih jezika.

Ključne riječi: izazovi u poučavanju, jezik struke, motivacija, promjene u poučavanju, status kolegija jezika struke

1. UVOD

Svijet u kojem živimo, potrebe tržišta rada i društvene promjene traže vještine i kvalifikacije kako bi se s njima mogli uspješno nositi. Globalizacija i digitalizacija dovele su do činjenice da se danas u gotovo svim područjima života koristi engleski ili neki drugi strani jezik pa je tako postalo nužno, povrh komunikacije na materinskom jeziku, razvijati i komunikaciju na stranim jezicima. Zahvaljujući poznavanju stranih jezika, prije svega engleskoga jezika, otvaraju se mogućnosti rada, učenja i kretanja ne samo izvan granica domovine, već i unutar nje s obzirom na to da su strane kompanije i ulagači, ali i radna snaga, sve prisutniji (Penjak 2023: 244).

Hodak i Bošnjak Terzić (2023) navode da su danas mladi u Hrvatskoj izloženi općem engleskom jeziku putem televizije, gdje se za programe na stranim jezicima koriste titlovi, i putem interneta i popularne glazbe koja je najčešće na engleskom jeziku,

no kada je riječ o engleskom jeziku struke situacija je drukčija. Uvažavajući ulogu koju poznavanje stranih jezika ima u društvu, učenje i poučavanje stranih jezika na tercijarnoj razini fokusira se na jezik struke (Oštarić i Perinčić Tičić 2022: 235; Penjak 2023: 244). Hutchinson i Waters (1987) definiraju jezik struke (engl. *Language for Specific Purposes*) kao pristup poučavanja stranog jezika koji je orijentiran na učenika i/ili studenta i njegove potrebe te poučava jezik karakterističan za određenu profesiju. Sadržaj jezika struke je dakle specifičan, no opet nije samo i jedino povezan sa strukom, već velikim dijelom proizlazi iz općeg jezika jer bez znanja općeg jezika teško bi bilo razviti bilo koju jezičnu vještinu u jeziku struke (Bošnjak Terzić 2014: 301; Oštarić i Perinčić Tičić 2022: 240). Naime, znanje općeg stranog jezika pretpostavlja određeni stupanj ovladanosti stranim jezikom koji omogućava učeniku i/ili studentu i uporabu jezika u profesionalnim situacijama.

Nastavnici jezika struke na visokoškolskim ustanovama imaju ključnu ulogu u obrazovanju i osposobljavanju studenata te se njihovo poučavanje stranog jezika struke temelji na razvijanju jezičnih kompetencija svojih studenata u određenom području poput usvajanja stručnog vokabulara, specifičnih gramatičkih struktura, kao i drugih obilježja akademskog i stručnog jezika. Naglasak je postavljen na osposobljavanje studenata da koriste jezik struke u svom budućem profesionalnom okruženju te tako postanu konkurentni na tržištu rada, ali i da imaju širok pristup izvorima znanja i literaturi na stranom jeziku (Hodak i Bošnjak Terzić 2023: 175; Oštarić i Perinčić Tičić 2022: 236). Prema Hazdovac i Vujičić Capar (2018) na nastavi jezika struke studenti nisu pasivni primatelji informacija, niti nastavnici koriste predavački tip podučavanja. Potiče se interakcija sa studentima s ciljem razvijanja njihove komunikacijske kompetencije te osposobljavanja studenata za rješavanje problema i istraživanje. Priprema i održavanje prezentacija, rad u timu i rad u paru, pružanje povratne informacije i vršnjačko vrednovanje, zadatci za aktivno slušanje samo su neka područja u kojima se razvijaju kompetencije koje su značajne u osobnom i profesionalnom životu svakog pojedinca.

Na tragu prethodnoga, kolegiji iz jezika struke dodatno obogaćuju i oplemenjuju studentske programe visokoškolskih ustanova diljem Republike Hrvatske. Hodak i Bošnjak Terzić (2023) ističu da stručni predmeti, tj. predmetni kolegiji pripremaju studente za buduće zapošljavanje i konkurentnost na tržištu rada, dok poznavanje engleskog jezika struke doprinosi mogućnostima mobilnosti radne snage i napredovanja u karijeri.

Ciljevi ovoga rada su definirati izazove i poteškoće na koje nailaze nastavnici u poučavanju jezika struke, utvrditi na koje se načine oni suočavaju s izazovima i poteškoćama, kao i uvidjeti jesu li se ti izazovi promijenili u odnosu na izazove prethodnih godina. Povrh navedenog, ovim radom želi se dobiti uvid postoji li odgovarajuća podrška za razvoj poučavanja jezika struke na visokoškolskim ustanovama te koliko su nastavnici jezika struke motivirani za rad i napredovanje.

2. METODE ISTRAŽIVANJA

Podatci korišteni u ovom istraživanju prikupljeni su uz pomoć anonimnog upitnika (Privitak 1). Anketni upitnik, koji je sastavljen u Google obrascu i distribuiran ispitanicima u elektroničkom obliku, sastoji se od tri cjeline. Prva sadržava pitanja iz kojih se žele dobiti opće informacije, točnije: koje jezike struke ispitanici poučavaju, o kojem području poučavanja jezika struke te polju znanosti je riječ. Sljedeća cjelina vezana je za kolegije koje ispitanici izvode na svojim visokoškolskim ustanovama: broj kolegija iz jezika struke, njihov status: obvezni ili izborni te razina studija na kojoj se kolegiji izvode. Također, nastavnici trebaju navesti oblik izvođenja kolegija, veličinu grupa kao i odgovoriti na pitanje ocjenjuje li se student po izvršenju svih obveza na kolegiju. Posljednja cjelina vezana je za izazove u poučavanju jezika struke jer upitnik ispituje stavove ispitanika vezane za izazove i način suočavanja s izazovima te uočene promjene u izazovima (danas – prije) te istražuje u kojoj mjeri nastavnici jezika struke imaju odgovarajuću potporu za rad (nastavni i/ili znanstveni) i što ih (de)motivira u radu. Na kraju anketnog upitnika, ispitanici evaluiraju koliko je važnost njihovog rada prepoznata od strane kolega, studenata i uprave. Ispitanici su odgovarali na zatvorena pitanja višestrukog odabira i na otvorena pitanja. Ovisno o tipu pitanja načinjene su kvantitativna i kvalitativna analiza prikupljenih podataka. Upitnik je anonimno ispunilo 33 nastavnika jezika struke na visokoškolskoj razini.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

3.1. Opće informacije

Od ukupno 33 ispitanika koji su ispunili upitnik, 27 (81,8 %) ih poučava engleski jezik kao jezik struke, no prisutni su i drugi jezici: 6 (18,2 %) ispitanika predaje njemački jezik, 4 (12,1 %) ih predaje talijanski jezik i 1 (3 %) ispitanik predaje francuski jezik. Nadalje, 23 (69,6 %) ispitanika poučavaju u područjima društvenih znanosti, 13 (39,4 %) ispitanika u područjima tehničkih znanosti, 5 (15,2%) ispitanika u područjima humanističkih znanosti, 4 (12,1 %) ispitanika u područjima medicine te 2 (6,1 %) ispitanika u područjima prirodnih znanosti.

3.2. Kolegiji

Većina kolegija jezika struke koje ispitanici izvode su obvezni kolegiji na sveučilišnim prijediplomskim studijima (23 ispitanika) i stručnim studijima (18 ispitanika). Osam ispitanika navodi da se kolegiji jezika struke izvode na diplomskim sveučilišnim studijima i to većinom kao izborni kolegiji, dok četiri ispitanika navode da izvode kolegije na integriranom studiju. Oblici izvođenja nastave su predavanja, vježbe, seminari i e-učenje. Studentske grupe na kolegijima variraju po veličini: u najvećima

broj studenata doseže i do 150, dok na vježbama i seminarima postoje grupe od 10 do najviše 35 studenata. Svi ispitanici izjavljuju kako se njihovi studenti po izvršenju svih obveza na kolegiju ocjenjuju.

3.3. Poučavanje jezika struke

Posljednji dio upitnika sadrži otvorena pitanja te su odgovori ispitanika kvalitativno sadržajno analizirani, tematski kategorizirani i svrstani prema njihovoj učestalosti. Od izazova na koje nailaze u učionici, najveći broj ispitanika (11 od ukupno 33), navodi različite razine predznanja stranog jezika. Pet ispitanika ističe preveliki broj studenata u grupama te pet ispitanika navodi nezainteresiranost studenata. Dva ispitanika navode izazov poučavanja jezika struke heterogenim skupinama studenata, odnosno istovremenog poučavanja studenata različitih studijskih smjerova. Slijedi nedostatak i zastarjelost informatičke opreme, izrada nastavnog materijala te razumijevanje sadržaja struke. Neki od komentara vezanih za izazov razumijevanja sadržaja struke u poučavanju su sljedeći: „*Predavanje tri jezika struke iz različitih područja zahtijeva puno truda kao i praćenje dostignuća i promjena u tim strukama*“; „*U struci se mnoge stvari mijenjaju, nastavniku struke je teško držati korak s time. Studenti očekuju od mene vrlo specifična znanja*.“ Nastavnik predaje sadržaj koji mu često nije potpuno poznat te se događa da studenti bolje poznaju sadržaj od svog nastavnika, što kod nastavnika može pobuditi osjećaj nelagode. Bošnjak Terzić (2014) u svom istraživanju koje je provela među učenicima srednje Tehničke škole u Zagrebu daje uvid u strategije koje nastavnici jezika struke koriste kada imaju sadržajne dvojbe (engl. *Subject Knowledge Dilemma*), tj. kada nemaju dovoljno znanja za specifično područje koje poučavaju te pruža uvid u stavove učenika prema nastavnicima. Iako učenici imaju pozitivan stav prema svojim nastavnicima struke i svjesni su da nastavnici jezika struke nisu stručnjaci pojedine struke, oni ipak očekuju da nastavnik poznaje struku, posebice da poznaje vokabular, ali i da zna istumačiti stručni sadržaj.

Za suočavanje s tim izazovima, ispitanici navode kako prilagođavaju program i poučavanje različitim razinama znanja, a poteškoću vezanu za velik broj studenata u grupama savladavaju formiranjem više grupa s manjim brojem studenata, što traži dobru organizaciju nastave. Nadalje, problem poučavanja različitih studijskih smjerova u jednoj skupini studenata, kako navodi jedan ispitanik, rješava se podjelom studenata u timove, obrađivanjem članaka iz stranih časopisa koji su vezani za njihovu struku i posjedovanjem portfelja sa svojim radovima. Iako ispitanici nisu spominjali oblike *online* poučavanja u anketnom upitniku, rad Birtić Vučić i Štulina (2020) vrijedan je spomena s obzirom da nudi mogućí odgovor na slične izazove koje su ispitanici naveli. Naime, autorice navode mogućnost kombiniranog pristupa poučavanju (engl. *Blended Learning*) kao načina suočavanja kako s izazovima poučavanja studenata različitih razina znanja, tako i različitih studijskih smjerova u istoj skupini. *Online* okruženje nudi dodatni prostor za obrađivanje materijala i sadržaja te omogućava da studenti različitih

studijskih smjerova, ali i različitih razina znanja, pohađaju isti kolegij, fokusirajući se na svoju specifičnu disciplinu i/ili za dodatno samostalno uvježbavanje npr. gramatičkih struktura. Problem nezainteresiranosti, prema rezultatima upitnika, rješava se kombiniranjem različitih aktivnosti na nastavi; teži se posve uključiti studente u nastavni proces postavljanjem pitanja, raspravama, poticanjem na pružanje komentara i sl. te se sve aktivnosti budući za završnu ocjenu. Kad je riječ o izazovu koji predstavlja priprema i izrada nastavnog materijala, ispitanici navode kako nastoje ponuditi raznoliki autentični nastavni materijal koristeći različite metodičke postupke. Na izazov koji predstavlja razumijevanje sadržaja struke (sadržajne dvojbe) u poučavanju jezika struke, odgovara se stalnim čitanjem literature, konzultiranjem kolega iz struke, dobrom pripremom, ali i suradnjom sa studentima. Kako navodi Bošnjak Terzić (2014), nastavnik je stručnjak za jezik, dok studenti posjeduju specifična znanja. Međusobnom suradnjom nastavnici jezika struke uče o sadržaju od svojih studenata, a studenti su motivirani jer se kombinira znanje općeg stranog jezika s njima poznatim sadržajem.

Nakon izazova u učionici, u fokusu su izazovi s kojima se ispitanici suočavaju u instituciji i na svom radnom mjestu. Sedam ispitanika navelo je da na ustanovi postoji nerazumijevanje poučavanja jezika struke, a nekoliko komentara ispitanika potkrepljuje tu tvrdnju: „Strani jezik se ne smatra važnim jer nije struka u uskom smislu riječi.“; „Uopće ne postoji razumijevanje koliko je kompleksno i što podrazumijeva poučavanje jezika struke, priprema materijala kao i jezika općenito.“ Sljedeći veliki izazov kojeg navodi šest ispitanika vezan je za status predmeta i predavača. Neki od odgovora su sljedeći: „Veliki broj kolegija na različitim studijima (ove godine njih osam), ali konstantna neizvjesnost u pogledu pune norme i plaće (unatoč brojnim kolegijima, nemam punu normu).“; „Nedovoljna podrška institucije za češća usavršavanja, strogo normiranje propisano (nepostojećim) kolektivnim ugovorom u raskoraku je sa stvarnim nastavnim opterećenjem.“; „Nedovoljna suradnja i otežana komunikacija.“; „Suočavam se s degradacijom našeg odsjeka, s mogućim pretvaranjem seminarske nastave u predavanja, što bi značilo da nastavu može slušati oko 150 studenata u jednoj grupi, s mogućnošću da se nastava svede na samo jedan semestar.“ Četiri ispitanika navode sve manji broj studenata kao jedan od važnih izazova s kojim se suočavaju na radnom mjestu, također četiri ispitanika navodi da postoje dodatna opterećenja (npr. *besplatno prevođenje, tečajevi stranih jezika* itd.), kao i velika količina administracije i papirologije koja čini sastavni dio posla, što uvelike djeluje na njihovu uspješnost u nastavnoj, ali u i znanstvenoj produktivnosti. Pet ispitanika je odgovorilo da nema izazova u instituciji i na radnome mjestu jer su uvjeti odlični.

Kad analiziramo strategije koje ispitanici koriste u suočavanju s izazovima u instituciji i na radnome mjestu, može se utvrditi da kod 16 ispitanika postoji pozitivan stav, npr.: „Animiram studente za učenje njemačkog jezika, ukazujem na prednost učenja njemačkog jezika.“; „Sudjelovanjem u promotivnim aktivnostima“. Proaktivnost se iščitava u odgovorima dvaju ispitanika: „Pisanje pritužbi Upravi i Nezavisnom sindikatu znanosti i visokog obrazovanja; „Uspjeli smo se izboriti za prednost pri dodjeli

većih predavaonica u rasporedu.“ Šest ispitanika zauzima neutralan stav, dok četiri ispitanika u svojim odgovorima zauzima pesimističan stav: „Sve mi je teže držati konce u rukama i imam manje elana za rad.“; „Manje se posvećujem nastavi.“

Na pitanje primjećujete li promjene u izazovima prije i danas, samo 12 ispitanika ne primjećuje promjene. Odgovori ispitanika grupirani su na promjene koje se odnose na studente i one koje se odnose na nastavnike. Promjene koje se odnose na studente su sljedeće: studentima je danas bitno proći kolegij, a manje važno stjecanje znanja; studenti dolaze sa solidnim znanjem engleskoga jezika; studenti su nemotivirani; ima manje studenata te ima sve više studenata s posebnim potrebama, a nastavnici nisu za to (dovoljno) educirani. Također, ispitanici navode kako je tehnologija dovela do velikih promjena. Studenti danas koriste umjetnu inteligenciju (*Chat GPT, Google Translate*) koja im uvelike pomaže u rješavanju i pisanju bilo kakvih zadataka, što za nastavnike predstavlja veliki izazov. Jedan ispitanik navodi: „*Za neke zadatke studenti mogu koristiti Chat GPT, a za one koje ne mogu jer se radi o prijevodu i potom razvrstavanju pomoću vlastitog kritičkog razmišljanja vidi se vrlo lako tko je u stanju, a tko nije jer im u takvim slučajevima Chat GPT ne može pomoći.*“

Ispitanici primjećuju promjene u izazovima i kad je riječ o samim nastavnicima. U prvom redu, tehnologija je dovela do promjena u radu nastavnika: „*Očekuje se uporaba tehnologije u nastavi, a to zahtijeva dodatne edukacije.*“ Potom ispitanici navode nastavne materijale: „*Prije su nastavni materijali bili dostupni s kontinuitetom, ali danas nisu za sve kolegije, posebice za računarstvo koje se toliko brzo mijenja da su izdavači prestali tiskati nova izdanja. Također, često strana izdanja nisu primjenjiva na naše studente.*“ Ispitanici navode i povećanu potrebu za učenjem jezika struke: „*Studenti su nekad bili suočeni s manje potreba za vladanjem strukovnog engleskog.*“ Penjak (2023) navodi kako su globalno tržište rada, internacionalizacija poslovanja i digitalne tehnologije pridonijele povećanju potrebe za uporabom engleskog jezika, što je rezultiralo porastom potrebe i interesa za poučavanjem i usavršavanjem engleskog jezika struke.

Prema mišljenju ispitanika, dogodile su se i promjene vezane za status jezika struke i za status nastavnika jezika struke: „*Razlike između znanstveno-nastavnih i nastavnih zvanja se povećavaju.*“ Ispitanici također uočavaju i navode velike promjene u međuljudskim odnosima: „*Danas je manje suradnje, a više forsiranja osobnih interesa.*“; „*Veći je pritisak studenata na nastavnike u pogledu potpisa i ocjena te traženja svojih prava.*“ Ispitanici navode kako su se promjene dogodile postupno te kako su se i studenti promijenili. Opisuju današnje studente kao „*brže, površnije, nemotiviranije, inernnije*“ u odnosu na prethodne generacije. Navode kako danas studenti „*bolje vladaju engleskim jezikom, ali su općenito slabijeg znanja te očekuju da im je sve servirano.*“

Na pitanje imaju li nastavnici jezika struke potporu kolega i predmetnih nastavnika, veliki broj ispitanika, njih 26, je odgovorilo da ima. Neki od komentara su: „*Uvijek, kad god trebam, koliko kolege mogu i imaju vremena onda rado pomažu.*“; „*Za komisijske ispite, kolegice se rado odazivaju kao članice (nema naknade).*“ Nadalje, četiri ispitanika

je odgovorilo da nema nikakvu potporu, dok su tri ispitanika rekla da imaju potporu kolega, ali ne i predmetnih nastavnika: „Imam lijepe riječi, ali ne i podršku jer ne razumiju što radim.“

Na pitanje imaju li nastavnici jezika struke potporu institucije za nastavni i znanstveni rad, 25 ispitanika od njih ukupno 33 odgovorilo je potvrdno, ali kod većeg broja odgovora pozornost privlači daljnje pojašnjenje iz komentara: „Načelno da, ali potpora ne izlazi izvan okvira propisanih Uvjetima za napredovanje.“; „Uglavnom, da...“; „Da, institucija pruža financijsku potporu za znanstvena istraživanja te pruža slobodu u krojenju silabusa i izvođenja nastave.“; „Da, ali podrazumijeva se potreba stalnog dokazivanja i diplomatskog inzistiranja na svojim pravima.“ Djelomičnu podršku navodi šest ispitanika uz komentare: „Za nastavni rad imam, a za znanstveni nekad i nemam.“; „Ne pretjeranu jer se smatra da strani jezik struke nije važan predmet.“; „Sve je uvijek ovisilo samo o mojoj motivaciji i spremnosti, nisu me sputavali, ali me nisu ni podržavali.“; „To pak ovisi o dekanu koji je trenutno na funkciji.“ Samo dva ispitanika izjavljuju kako nemaju podršku institucije za nastavni i znanstveni rad.

Izvori motivacije za većinu nastavnika, njih 27, su studenti. Tako jedan ispitanik navodi: „Mislim da nema bolje radnog mjesta od rada sa studentima.“ Sljedeći izvori motivacije su mogućnost osobnog razvoja, kreativnost i sloboda odabira nastavnog materijala i metoda te intrinzična motivacija. Neki od komentara koji potkrepljuju intrinzičnu motivaciju su: „Želja za prenošenjem znanja, otkrivanjem kulture“; „Želja za pripremanjem budućih profesionalaca za izazove globaliziranog tržišta rada.“

Na pitanje koje se odnosi na izvore demotivacije, dvije trećine ispitanika kao uzroke navodi: nedovoljnu podršku uprave/nerazumijevanje okoline, previše administrativnog posla, nezainteresiranost studenata, premalu plaću, visokoškolsku obrazovnu klimu i veliki broj studenata u grupama. Slijede neki od komentara navedenih u upitniku: „Demotivira me neznanje i bahatost, skučenost razmišljanja i pogleda na nastavu, omalovažavanje svega što ne pripada tehničkim znanostima, potpuni nedostatak kritičkog razmišljanja“; „previše dodatnih obveza koje se ne cijene pa na kraju nemam dovoljno vremena za pisanje radova, posebno znanstvenog rada.“

Za kraj, ispitanici navode različite razloge važnosti poučavanja jezika struke. Neki ispitanici navode da je poznavanje stranog jezika struke nužno jer njihovi studenti bez znanja određenih stranih jezika ne mogu napredovati, ali ni funkcionirati u profesionalnom smislu. Navode se i razlozi poput razvijanja samopouzdanja studenata za komunikaciju na stranom jeziku te mogućnosti za Erasmus razmjene i poslove izvan Republike Hrvatske. Neki ispitanici navode da je engleski jezik općenito *lingua franca* akademske zajednice te je kao takav bitan za studente koji se namjeravaju dalje obrazovati i pohađati konferencije, pisati članke, razvijati međunarodne kontakte i suradnje. Nadalje, ispitanici navode da je u pojedinim područjima sama struka visoko anglizirana te je poznavanje stručnog vokabulara i značenja prijevoda ključno, a takav

vokabular obično studenti ne mogu naučiti na tečajevima stranih jezika ili putem video igara. Za zanimanja kao što su piloti, kontrolori leta i pomorci, jezik struke je ključan za obavljanje posla i strogo određen pojedinim standardima, dok se u djelatnostima poput turizma znanje stranih jezika ističe zbog potrebe za ostvarenjem kvalitetne usluge. Nastavnici navode važnost turističke djelatnosti za Republiku Hrvatsku. Gotovo svi razlozi povezani su s globalizacijom koja kao posljedicu ima potrebu za komunikacijom u daljnjem radu/obrazovanju na stranom jeziku te jedan ispitanik čak navodi kako smatra kako „*svaka akademski obrazovana osoba mora biti u mogućnosti služiti se znanjem svoje struke i na stranom jeziku.*“

Zanimljivo je istaknuti kako 27 (81,8 %) ispitanika, od ukupno 33, smatra da gore navedene razloge najviše prepoznaju upravo studenti. S druge strane, njih 19 (57,6 %) smatra kako te razloge prepoznaju i kolege predmetni nastavnici, dok tek 17 ispitanika (51,5 %) smatra kako te razloge prepoznaje institucija na kojoj predaju. Samo tri (9 %) ispitanika smatra da su ti razlozi ili nedovoljno prepoznati ili ih ne prepoznaje uprava fakulteta, dok ih se u nekim slučajevima prepoznaje samo deklarativno.

4. ZAKLJUČAK

Ovaj rad pruža uvid u rezultate istraživanja koliko su nastavnici jezika struke na visokoškolskoj razini opterećeni, zadovoljni i motivirani u svom radu prikazujući izazove s kojima se danas nastavnici suočavaju i na koji se način s njima nose. Kao što je istraživanje pokazalo, postoje ozbiljni izazovi s kojima se nastavnici jezika struke moraju nositi. Sama činjenica da većina ispitanika ne radi na filološkim fakultetima primarno usmjerenim na polje njihovog obrazovanja i znanstvenog rada znači vrlo često i manje mogućnosti za napredovanje, npr. prilike mentoriranja radova, objavljivanja stručnih i znanstvenih članaka u koautorstvu sa studentima i sl. jer se studenti rijetko opredjeljuju za usavršavanje znanja jezika u mjeri većoj od one propisane obveznim studijskim programom s obzirom da strani jezici nisu u fokusu njihovih interesa i obrazovanja.

Unatoč slobodi osmišljavanja sadržaja kolegija, nastavnici se mogu osjećati usamljeno u svom radu i u svojim odlukama, a kako je naveo jedan od ispitanika: „*Malo me demotivira što nemam priliku prokomentirati prikladnost nastavnih materijala s nekim od kolega iz specifičnog područja engleskog jezika struke za potrebe studenata kineziologije.*“ Osjećaju se izolirano i kada nailaze na upravu institucije koja ima manje ili više razumijevanja za njihov rad s obzirom da ne predaju struku u uskom smislu riječi. Također, poučavanje jezika struke zahtijeva od nastavnika neprestano usavršavanje, čitanje stručne literature, suradnju s kolegama, predmetnim nastavnicima kao i sa studentima budući da se od njih očekuje da nisu samo stručnjaci za jezik, već i poznavatelji sadržaja, tj. struke. Ipak, velika je većina nastavnika jezika struke, kako

istraživanje pokazuje, optimistična, pozitivna i svjesna da puno toga ovisi o vlastitom angažmanu, „*upornosti i otpornosti*.“ Većina ispitanika smatra da razloge važnosti poučavanja jezika struke najviše prepoznaju upravo studenti, a u skladu s time ne iznenađuje činjenica da je ovo istraživanje pokazalo kako su studenti prvi i glavni izvor motivacije nastavnicima jezika struke, mladi ljudi koji su uz tehnologiju postali na neki način „*brži, površniji, nestrpljiviji*“, no žedni znanja kojeg mogu primijeniti kroz obrazovanje, ali i na tržištu rada. Njihovu žeđ mogli bi utažiti nastavnici koji pomno kroje studentske programe, sastavljaju i ažuriraju svoje nastavne materijale koristeći pritom suvremene metode poučavanja i pristup okrenut prema studentu.

Iako je riječ o relativno malom uzorku od 33 ispitanika, rezultati nam daju uvid u izazove s kojima se nastavnici jezika struke susreću, ali i kako se s njima suočavaju. Nadamo se da će ovo istraživanje potaknuti nastavnike jezika struke na nastavak jačanja međusobnoga povezivanja radi razmjene nastavnih i znanstvenih iskustava, kao i onih vezanih za radno okruženje, s ciljem pozitivnog i poticajnog utjecaja na dobrobit i učinkovitost pojedinca i zajednice.

Literatura

- Birtić Vučić, Marijana; Štulina, Anamarija. 2020. Challenges in Syllabus Design for ESP Courses I/II (for Students of Humanities and Social Sciences at the University of Zadar). *Elektronički zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku* 14(1-2). Ur. Zlatović, Dragan. 197–205. <https://hrcak.srce.hr/24124> (pristupljeno 24. siječnja 2025.).
- Bošnjak Terzić, Brankica. 2014. Nastavnikove strategije pri sadržajnim dilemama u nastavi jezika struke i stavovi učenika prema nastavnicima jezika struke. *Strani jezici* 43(4). 297–320.
- Hazdovac, Marija; Vujičić Capar, Izabela. 2018. Razvoj generičkih kompetencija kroz učenje stranih jezika u okviru cjeloživotnog učenja. 5. *međunarodna konferencija Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment*. Ur. Breslauer, Nevenka. Međimursko veleučilište u Čakovcu. 214–219.
- Hodak, Jelena; Bošnjak Terzić, Brankica. 2023. Engineering students' use of technical literature in English and attitudes towards ESP. *Strani jezici* 52. 171–195.
- Hutchinson, Tom; Waters, Alan. 1987. *English for specific purposes: A learner-centred approach*. Cambridge University Press. Cambridge.
- Oštarić, Marina; Perinčić Tičić, Nataša. 2022. Developing Communicative Competence through Language Skills in an ESP Course – a Case of Technical English. *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*. 16(3-4). 235–246. <https://hrcak.srce.hr/289333> (pristupljeno 24. siječnja 2025.).
- Penjak, Ana. 2023. Engleski jezik struke i sadržaj radnog materijala: analiza stavova i potreba studenata kineziologije. *Zbornik radova 6. međunarodne konferencije Suvremeni izazovi u poučavanju jezika struke*. Ur. Bošnjak Terzić, Brankica, Kereković, Snježana; Varga, Mirna. Udruge nastavnika jezika struke na visokoškolskim ustanovama. Osijek. 243–255.

CHALLENGES IN TEACHING LSP

This paper addresses the issue of the meaning and status of Language for Specific Purposes (LSP) courses at the tertiary level. The aim of this paper is to investigate the challenges and difficulties that LSP teachers encounter in their work, how they deal with them, and how these challenges differ today compared to previous years. The aim of the paper is also to gain insight into whether there is adequate support and understanding for the work of LSP teachers, and what the sources of their motivation for their teaching and research activities are. Data was collected through an anonymous online questionnaire containing questions relevant to this research, and was distributed to LSP teachers from various fields and different languages.

Key words: challenges in teaching, changes in teaching, LSP, motivation, status of LSP courses

PRIVITAK 1.

Upitnik: Izazovi u poučavanju jezika struke – jučer i danas

Poštovani,

u svrhu istraživanja u sklopu izlaganja na konferenciji Udruge nastavnika jezika struke u visokom školstvu (UNJSVU), pozivamo Vas na ispunjavanje ovoga upitnika.

Upitnik se sastoji od pitanja koja su vezana za poučavanje jezika struke u svrhu razmjene iskustva i razmišljanja nastavnika jezika struke iz različitih područja.

Molimo Vas da pažljivo i iskreno odgovorite na pitanja.

OPĆE INFORMACIJE

1. Označite jezike struke koje poučavate.

engleski jezik

njemački jezik

talijanski jezik

francuski jezik

ostali jezici:

2. Navedite koja područja jezika struke poučavate.

medicina

tehničke znanosti

prirodne znanosti

društvene znanosti

humanističke znanosti

drugo:

3. O kojem području znanosti je riječ (npr. tehničke znanosti – strojarstvo)?

INFORMACIJE O KOLEGIJIMA KOJE POUČAVATE

4. Koliko se kolegija jezika struke nudi na fakultetu na kojem ste zaposleni?

5. Označite jesu li kolegiji koji se nude:

obvezni

izborni

drugo:

6. Označite izvode li se na:

prijediplomskom sveučilišnom studiju

diplomskom sveučilišnom studiju

integriranom studiju

stručnom studiju

drugo:

7. Označite oblik izvođenja nastave iz kolegija:

predavanja

vježbe

seminari

drugo:

8. Navedite broj sati za pojedinačni oblik izvođenja nastave (npr. 1P + 0VJ + 1S).

9. Koliko su velike studentske grupe?

do 15 studenata

15-25 studenata

25 – 35 studenata

više od 35

drugo:

10. Ocjenjuje li se student po izvršenju svih obveza na kolegiju?

DA

NE

drugo:

IZAZOVI U POUČAVANJU JEZIKA STRUKE

- 11. Navedite s kojim izazovima se susrećete u učionici.**
- 12. Kako se suočavate s navedenim izazovima u učionici?**
- 13. Navedite s kojim se izazovima susrećete u instituciji i na radnom mjestu.**
- 14. Kako se suočavate s navedenim izazovima u instituciji i na radnome mjestu?**
- 15. Primjećujete li promjene u izazovima prije i danas? Obrazložite.**
- 16. Imate li potporu kolega i predmetnih nastavnika? Obrazložite.**
- 17. Imate li potporu uprave institucije za Vaš nastavni i znanstveni rad? Obrazložite.**
- 18. Što Vas motivira u radu? Obrazložite.**
- 19. Postoji li nešto što Vas demotivira? Obrazložite.**
- 20. Navedite razloge važnosti poučavanja jezika struke u Vašem području.**
- 21. Smatrate li da te razloge prepoznaju:**
 - studenti
 - kolege predmetni nastavnici
 - uprave institucije
 - drugo:
- 22. Prostor za komentare. Ukoliko se komentar odnosi na određeno pitanje, molimo Vas da navedete koje.**

Hvala Vam na vremenu koje ste izdvojili za ispunjavanje ovoga upitnika.